

25 år med EU:s inre marknad

– Världens största gränsfria samarbetsområde
för fler jobb, företag och ökad tillväxt

EU:s inre marknad viktig för Sverige

Med en befolkning på tio miljoner är Sverige ett av världens mest konkurrenskraftiga och globaliserade länder. Ett innovativt föregångsland, på flera områden världsledande inom forskning och innovation, som tack vare det har lyckats få mindre företag att bli globala spelare inom flera branscher. Framgångsfaktorerna är många men en röd tråd under de senaste 25 åren har varit öppenheten för internationell handel, nya influenser och innovation. Detta har lagt grunden för ökad utrikeshandel och konkurrenskraft. Det svenska näringslivets anpassningsbarhet har också varit en viktig faktor till att svenska företag har lyckats på en internationell marknad.

Sveriges medlemskap i EU och utvecklingen av den inre marknaden har spelat en stor roll för både företag, konsumenter och vår ekonomiska tillväxt.

För företag: Slopade tullkostnader och mindre administration liksom harmoniserade regler har inneburit nya affärsmöjligheter och möjliggjort inträde på nya marknader inom EU. Ett stort antal exportföretag har börjat sin resa i Sverige, med en liten hemmamarknad, och har successivt vuxit genom ökad export till EU och till slut nått kunder runtom i världen.

För arbetstagare: Som arbetstagare kan vi leva och arbeta i alla EU-länder utan att behöva ett arbetsvisum eller annan dokumentation.

För konsumenter: I fri konkurrens har den allt mer konkurrensutsatta marknaden bidragit till ett ökat utbud av varor och tjänster till lägre priser och oftast högre kvalitet.

För ekonomin: Den ekonomiska integrationen på den inre marknaden har inneburit att fler har ett jobb att gå till samt en ökad ekonomisk tillväxt, som i sin tur stimulerat till fler investeringar.

SNABBFAKTA: Inre marknaden

1993 – 2018

EU:s inre marknad:

EU:s inre marknad består av EU:s 28 medlemsländer samt EES-länderna Norge, Island och Liechtenstein.

Mellan de 31 länderna ska varor, tjänster, personer och kapital kunna röra sig utan att hindras av tullar, avgifter, diskriminering eller nationella krav.

25 år med den inre marknaden:

Maastrichtfördraget trädde i kraft 1993 och sedan dess har den inre marknaden växt från 345 miljoner medborgare till över 500 miljoner. Antalet EU-medlemsländer har mer än fördubblats, från 12 till 28. Den inre marknaden är idag världens största gränsfria ekonomiska samarbetsområde och är en tillväxtmotor för handel, investeringar och kapitalflöden inom EU.

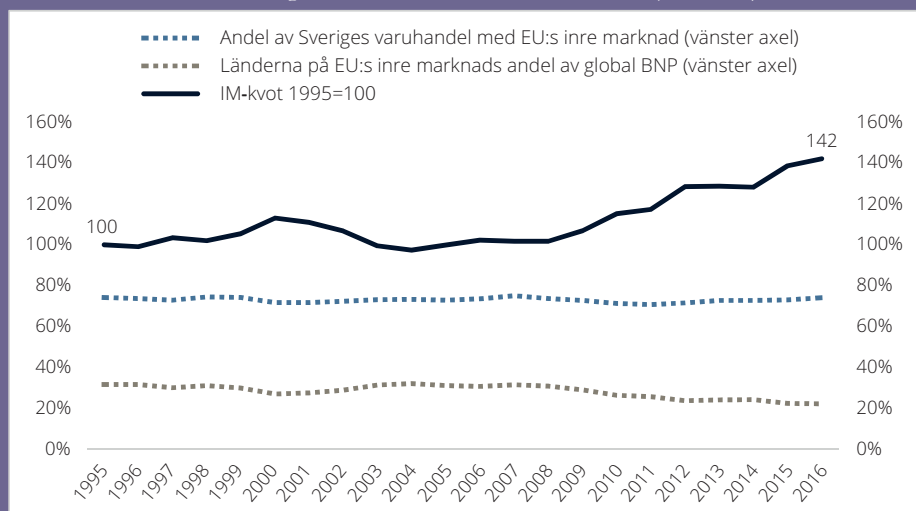
Utrikeshandeln har fått allt större betydelse för svensk ekonomi

– Trots konkurrens från omvärlden stärks handeln med EU:s inre marknad

EU:s inre marknad ger företag möjligheter att exportera varor och tjänster inom hela EU. Tack vare harmoniserade regler kring produkttegenskaper, märkning, förpackning och återkallelse av produkter kan tillverkare erbjuda konsumenter högkvalitativa produkter till konkurrenskraftiga priser. Harmoniseringen av lagstiftningen tillåter tillverkare att utforma en vara för hela EU i stället för olika varor som är

anpassade till 28 olika medlemsstaters regler. Att Sveriges utrikeshandel utgör en allt större andel av Sveriges BNP (52 procent år 1992, 86 procent år 2017) visar att Sveriges ekonomi blivit allt mer internationaliserad och integrerad i världsekonomin. Andelen av Sveriges varuhandel med EU:s inre marknad var 42 procent högre år 2016 än 1995, om man tar hänsyn till EU:s inre marknads andel av global BNP.

Figur 1. Andelen av Sveriges varuhandel (export + import) med EU:s inre marknad, EU:s inre marknads andel av global BNP samt kvoten mellan dessa (1995=100), 1995–2016.

Källa: SCB (varuhandeln) och WDI (BNP-andelen), Kommerskollegiums beräkningar.

Foto: Ninni Andersson/Regeringskansliet

”EU:s inre marknad är viktig för hela Sveriges ekonomi – för både företag och konsumenter. Den skapar förutsättningar för fler och mer konkurrenskraftiga jobb i vårt land.”

Ann Linde, handels- och EU-minister

EU-länderna behöver inre marknaden

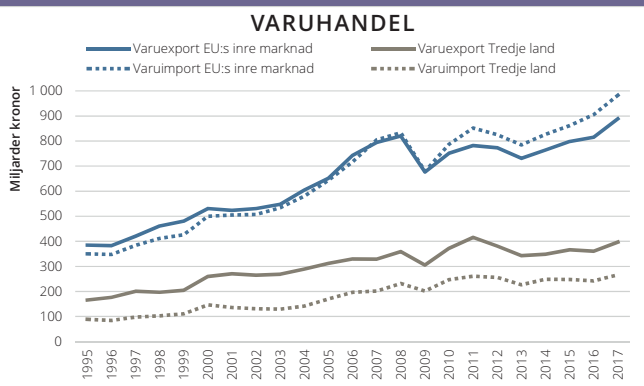
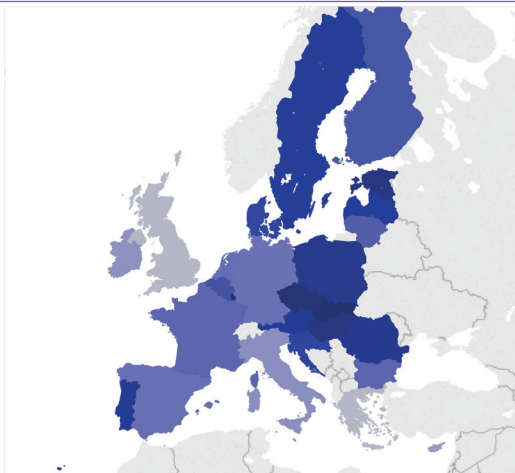
– Sverige toppar ligan

Sveriges handel med EU:s inre marknad har fördubblats sedan 1995. Sveriges varuexport till länderna på EU:s inre marknad har sedan 1995 ökat med drygt 500 miljarder kronor, eller 130 procent. Det kan jämföras med exporten till tredje land där ökningen under samma period varit knappt hälften så stor, drygt 230 miljarder kronor eller 139 procent. Varuimporten från EU:s inre marknad har ökat med 633 miljarder kronor, eller 181 procent, sedan 1995 medan motsvarande ökning från tredje land har varit 178 miljarder kronor eller 200 procent.

EU-ländernas beroende av inre marknaden 2017

Kartan visar hur stor del av EU-ländernas varuhandel som skedde med övriga länder på EU:s inre marknad under 2017. Ju mörkare blå desto större andel.

Källa: Nyhetssajten Europortal.se, Eurostat, Tableau och OpenstreetMap contributors.

Figur 2. Sveriges varuhandel med EU:s inre marknad och med tredje land.

Källa: SCB, Kommerskollegiums beräkningar.

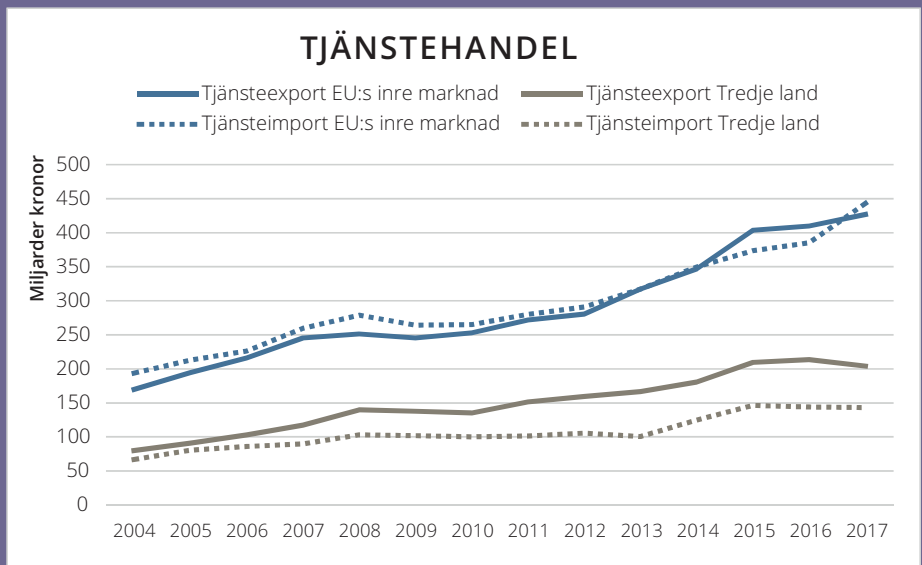
Tjänstesektorn en motor för fler jobb och ökad tillväxt

Den europeiska tjänstesektorn blir allt viktigare för ekonomin och bidrar till 90 procent av alla nya jobb som skapas. Detta beror bland annat på den pågående tjänstefieringen av tillverkningsindustrin som innebär att tjänster kan utgöra en stor del av många tillverkningsföretags affärserbjudanden. Trenden mot att skapa nya tjänster är även en viktig del i den digitala omställningen. Affärserbjudanden blir mer och mer integrerade och skillnaden mellan tjänster och varor suddas ut. Det kan till exempel vara datatjänster,

FoU, leasing, underhåll, finansiella tjänster eller logistik.

För den svenska tjänsteexporten uppgick ökningen till EU:s inre marknad sedan 2005 till drygt 230 miljarder kronor, eller 119 procent. Tjänsteimporten från EU:s inre marknad har ökat med 230 miljarder kronor, 108 procent, sedan 2005. Motsvarande ökning från tredje land har under motsvarande tid varit 62 miljarder kronor, 77 procent.

Figur 3. Sveriges tjänstehandel med EU:s inre marknad och med tredje land.

Källa: SCB, Kommerskollegiums beräkningar

Nästan var tredje jobb är kopplat till Sveriges utrikeshandel och som understöder 1,4 miljoner jobb i landet

– Exporten till EU:s inre marknad står för hälften av dessa jobb

I takt med den ökade handeln har antalet jobb i Sverige som stöds av exporten till den inre marknaden ökat till över 700 000 jobb, en ökning med 10 procent sedan år 2000. Det är 15 procent av alla jobb i Sverige. Av dessa exportstödda jobb finns 61 procent i tjänstesektorn, 33 procent i tillverkningssektorn och 6 procent i primärsektorn (jordbruk, skogsbruk, fiske och gruvor).

Mindre företag har generellt sett en högre tröskel att komma ut på den internationella marknaden. Samtidigt är det i dessa företag som flera av framtidens exportsuccéer finns. Den genomsnittliga företagsstorleken, mätt i antal anställda, är 60

procent mindre för svenska företag som handlar med länder på EU:s inre marknad än företag som exporterar till länder både inom och utanför EU:s inre marknad. Storleken på det genomsnittliga svenska företaget som importerar från EU:s inre marknad är 87 procent av motsvarigheten för att företag som importerar från hela världen. Många mindre företag jobbar dessutom som underleverantörer till såväl större svenska företag som europeiska företag. Utvecklandet av EU:s inre marknad för varor och tjänster har varit avgörande för svenska företags tillväxt och är ofta första steget för företag som vill exportera och växa internationellt.

Antalet svenska företag på EU:s inre marknad har fördubblats på tio år

Det är viktigt att människor kan röra sig på den inre marknaden. När företag får större möjligheter att konkurrera med varandra och kapital kan flöda fritt där det kan användas mest effektivt, måste människor kunna flytta dit jobben finns. Antalet anställda i dotterbolag i EU15 samt Norge med svenska moderbolag

uppgick under 2015 till drygt 540 000. Jämfört med 1996 är det en ökning med drygt 176 000 personer, eller 48 procent. Som tabell 1 visar, ökar antalet anställda i några av de länder som ingick i EU:s utvidgning 2004 med drygt 102 000 personer, 339 procent eller mellan 1996 och 2015.

”Sveriges välstånd är beroende av våra svenska företags deltagande i internationell handel, de mindre och växande företagen står redan idag för 4 av 5 nya jobb. Svenska småföretag ingår också allt mer i globala värdekedjor, exempelvis genom att en produkts olika insatsvaror produceras i olika länder. Hur du än ser på det är det därför klart att den inre marknaden är den mest betydande marknaden för småföretagen – där börjar småföretagens resa ut i världen.”

Foto: Pernilla Pettersson

Günther Mårder, Vd Företagarna

Tabell 1. Antal anställda i utlandet inom svenska koncerner med dotterbolag i utlandet samt antal sådana koncerner, fördelade på etableringsländer.

	Antal anställda			Antal koncerner	
	1996	2005	2015	2005	2015
EU15 + Norge	366 170 60%	492 458 49%	542 310 39%	955 80%	2 504 80%
Polen, Estland, Ungern, Tjeckien, Slovakien, Lettland	30 259 5%	80 345 8%	132 760 10%	461 38%	861 27%
Världen totalt	605 603 100%	996 171 100%	1 369 418 100%	1 199 100%	3 132 100%

Källa: SCB och Tillväxtanalys, Kommerskollegiums beräkningar. Andelarna i de två sista kolumnerna summerar till mer än 100 procent eftersom en koncern kan ha dotterbolag i fler än ett land. De sex östeuropeiska länderna som redovisas är de enda för vilka det finns uppgifter om antal anställda för år 1996.

Allt fler utländska företag i Sverige

– Företag från EU:s inre marknad sysselsätter nästan en halv miljon i landet

Sverige har en stark ställning som ett nytänkande land i utvecklingens framkant inom många områden. Det gör att vi ofta får fungera som en internationell marknad för många stora utländska företag, vilket har stor betydelse för de lokala jobben runtom i hela landet. Utlandsägda företag hade knappt 638 000 anställda i Sverige under 2015. Av dessa var knappt 445 000, eller 70 procent, anställda i företag vars moderbolag kom från ett EU15-land eller Norge. Antalet anställda i utlandsägda företag i Sverige ökade med knappt 392 000, eller 159 procent. Bland företagen från EU15 och Norge var ökningen knappt 288 000, eller 183 procent. Andelen anställda i företag från EU15 samt Norge var högre år 2015 än 1995, då den var 64 procent.

* Svensk handel, det stora detaljhandelsskiftet, 2018

Större urval för svenska konsumenter

– 8 av 10 nya produkter kommer från den inre marknaden

Mellan 1999 och 2008 har enligt en forskningsrapport svenska konsumenter kunnat åtnjuta en ökad variation av produkter att konsumera från olika leverantörer, särskilt från övriga EU-länder. Av de cirka 10 000 olika produkter som finns klassificerade i det internationella handelssystemet importerade Sverige ungefär lika många 1999 som 2008, ca 8 500 stycken. Däremot importerades dessa från i genomsnitt 17 procent fler länder år 2008 än 1999. Urvalet för svenska konsumenter ökade också med 12 procent vilket innebär att svenska konsumenter alltid har kunna köpa importerade produkter, men att under tiden med EU:s inre marknad har antalet variationer av produkterna i Sverige ökat. Den växande handeln över gränser speglas också av att antalet europeiska e-handlare som är registrerade för försäljning till svenska konsumenter har exploderat under de senaste åren, från 119 stycken år 2010 till 489 år 2016, en ökning med 310 procent.*

EU har de senaste 20 åren skapat bort särregleringar, harmoniserat och infört nya regelverk på inre marknaden för att garantera de ”fyra friheterna”: fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och personer

inom EU:s gränser. Det ska vara enkelt att utnyttja fördelarna med den gemensamma europeiska marknaden. Personer och företag ska inte hindras av tullar, avgifter, diskriminering eller onödiga krav.

Tre exempel på förbättringar som vi konsumenter har fått tack vare EU:

- Stärkta rättigheter för passagerare inom alla transportsätt. I reglerna fastställs också ersättningsmekanismer.
- Minst 2 års reklamationsrätt vid köp inom EU, Norge och Island.
- Slopade avgifter för gränsöverskridande transaktioner. Banköverföringar är nu avgiftsfria.

Tabell 2. Antal anställda i Sverige i utlandsägda företag samt antal sådana företag, 1995, 2005 och 2015.

	Antal anställda			Antal företag		
	1995	2005	2015	1995	2005	2015
EU15 + Norge	157 123 64%	371 836 67%	444 943 70%	2 221 66%	7 773 74%	9 823 70%
Världen totalt	246 018 100%	557 496 100%	637 863 100%	3 344 100%	10 435 100%	13 986 100%

Källa: SCB och Tillväxtanalys, Kommerskollegiums beräkningar.

”Den inre marknaden har inneburit klara fördelar för konsumenterna genom ökad konkurrens och det rättsliga skyddet inom EU har gradvis stärkts. Men mer behöver göras för att öka förtroendet för och möjligheterna på den inre marknaden för EU:s 500 miljoner konsumenter. Nyckelorden måste vara konsumentnytta, säkerhet, trygghet, tillgänglighet och hållbarhet.”

Foto: Charlie Drevstam

Jan Bertoft, generalsekreterare Sveriges konsumenter

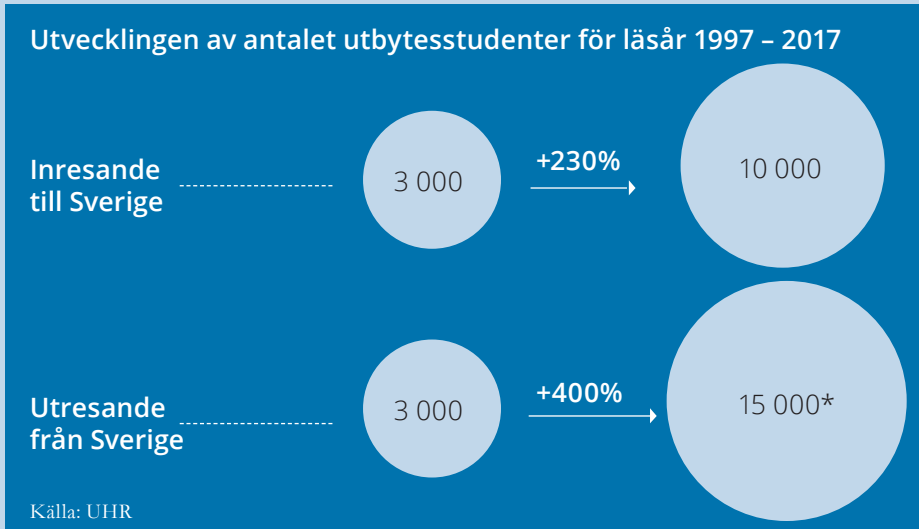
Ökad rörlighet på EU:s inre marknad för både arbetstagare och studenter

– Mer än hälften av alla utlandssvenskar är bosatta på den inre marknaden

Idag kan vi leva och arbeta i alla EU-länder utan att behöva ett arbetsvisum eller annan dokumentation. Harmoniseringen av yrkeskvalifikationer betyder att en arbetstagares kvalifikationer är erkända i hela EU och för multinationella arbetsgivare bidrar det väsentligt till rekryteringen av lämpligt kvalificerade EU-arbetstagare. En arbetstagare kan därför stärka sin yrkeskunskap och utvecklar karriären inom hela EU. Samtidigt kan multinationella arbetsgivare erbjuda och attrahera högkvalificerade anställda utvecklingsmöjligheter. Tack vare den fria rörligheten och tillgången till en större arbetsmarknad har alltfler valt att bosätta sig utomlands. Detta har bidragit till att över hälften, eller 385 000 av totalt alla 660 000 utlandssvenskar, är bosatta på EU:s inre marknad. Antalet medborgare från den inre marknaden har ökat. Sedan 1992 bor det 100 000 fler i Sverige, eller totalt 357 600 personer i Sverige.

I utvecklingen av kunskapsutbytet har universitet och högskolor en central roll. Tack vare EU:s inre marknad kan studenter, doktorander, lärare och forskare verka på en större arena, vilket bidrar till att kvaliteten och relevansen på den högre utbildningen och forskningen ökar. Studenter, doktorander, lärare och forskare från andra länder eller med internationella erfarenheter är en tillgång för utbildnings- och forskningsmiljöernas utveckling och kvalitet. Av alla svenska doktorander som avlagt sin examen utomlands har en tredjedel genomfört sin utbildning inom EU:s inre marknadsområde. Figur 4 visar att antalet svenskar som studerat på EU:s inre marknad har ökat med 400 procent sedan 1997.

Figur 4. Antal inresande respektive utresande högskolestudenter inom EU:s utbildningsprogram mellan läsåren 1997 – 2017

*2017 är programmet öppet för alla åldrar, inklusive korta utbyten.

Betydelsen av en ökad studentrörlighet på den inre marknaden

- Över 9 miljoner EU-medborgare har deltagit i Erasmus+ sedan starten 1987. 4,4 miljoner studenter och praktikanter inom högre utbildning, 1,4 miljoner ungdomsutbyten och 1,3 miljoner yrkesutbildningsutbyten.
- 40 procent av de som åker på Erasmus+-utbyten har bosatt sig och etablerat sig utomlands efter utbytet. En tredjedel har en partner från ett annat land.
- Rörligheten över gränserna ökar jobbmöjligheterna. Tidigare Erasmus+-studenter löper hälften så stor risk att bli långtidsarbetslösa jämfört med studenter som inte har åkt utomlands.
- 1 av 3 praktikanter får ett arbete på företaget de praktiserar på inom ramen för Erasmus+.
- Antalet svenska utbytesstudenter har ökat med 400 procent under de senaste 25 åren.

”Fri rörlighet och utbyte över nationsgränserna är centralt för Europas ekonomiska och sociala utveckling. Tack vare att EU har regler som skyddar den arbetstagare som nyttjar den fria rörligheten och ger rättigheter till arbetstagarens familj i värdlandet är möjligheten att arbeta i andra EU-länder mycket attraktiv för TCO-förbundens medlemmar.

TCO anser att goda arbets- och levnadsvillkor för arbetstagare bör få än större fokus i EU-samarbetet då vi tror att det är en förutsättning för såväl en hållbar och inkluderande tillväxt som för hög sysselsättning i hela Europa.”

Foto: Jann Lipka

Eva Nordmark, ordförande TCO

Mer om EU:s inre marknad

Kommerskollegium är Sveriges myndighet för EU:s inre marknad. I alla medlemsländer finns flera funktioner och myndighetsrutiner som ska vara till hjälp för företag och medborgare och den fria rörligheten. I Sverige finns flera av dessa vid Kommerskollegium.

- Medborgare och företag får hjälp att lösa problem som uppstått därför att myndigheter inte tillämpat EU-lagstiftningen på rätt sätt, genom Solvitcentret vid Kommerskollegium.
- Företag får hjälp att ta reda på vilka regler som gäller för tjänsteverksamhet, genom kontaktpunkten för tjänster (en del av verksamt.se).
- Företag får hjälp att ta reda på vilka regler som gäller i olika EU-länder för en specifik vara, genom kontaktpunkten för varor.
- Alla har möjlighet att lämna in synpunkter på andra EU-länders nya tekniska produktregler har alla möjlighet att lämna in. Kommerskollegium tar emot och hanterar sådana svenska synpunkter. www.kommers.se

Regeringskansliet

Enheten för internationell handel och EU:s inre marknad

Växel: 08-405 10 00

Besöksadress Malmtorgsgatan 3 Stockholm